

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12—pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SANDOR.

A tiszántúli egyházkerület felosztása

A hevesnagykunsági egyházmegye központi lelkészi körének 1943 június 8-án, Szolnokon tartott gyűlésén elhangzott előadás. Elmondotta: Dr. Sípos István kisérszolgálati lelképásztor.

Nagyon tanulságos volna sorra venni és végigkísérni *nemcsak* mai egyházkerületeink kialakulásának történetét a reformáció kora óta, hanem sorra venni a mai egyházmegyék létrejöttének körülményeit, az alakulások változatait és mozgató erőit is.

Szerintem nagyon hasznos szolgálatot tenne az, aki a magyar református-egyház *szervezetének* kialakulási vázlatát módszeres tudományossággal felrajzolja s a szervezeti beosztás dogmatikai, történelmi, földrajzi, közigazgatási, gazdasági, szellemi és pasztorális eredőit kibogozná és azt református hitelveink s a történelmi szükség adott parancsainak mérlegére helyezné. Sokat tanulhatna belőle egyetemes egyházunk is, de alapvető elveket rejtegetne ez a munka a tiszántúli egyházkerület felosztása kérdésében is. Mai tudásunk alapján is meg lehet azonban állapítani a következőket:

1. Ma meglévő egyházkerületeink legnagyobb részben egy-egy római püspöki egyházmegye területén alakultak ki.

Az *egri* püspökség területén jött létre a *tiszántúli* kerület (de csak 1735 óta, mikor a II. Carolina Resolutio elrendelte, mert addig nem superintendens, hanem senior állt a négy egyházmegye esperesi szövetsége élén).

A *nyitrai* (és esztergomi) püspökség területén alakult ki a *felsődunamelléki* superintendencia.

A *győri* (és veszprémi) püspökség területén állt elő a *dunántúli* superintendencia (mely két utóbbi 1735-ben volt kénytelen egyesülni s azóta *dunántúli* egyházkerület).

A *váci* püspökség területén szervezkedett az *alsódunamelléki* superintendencia.

A *pécsi* püspökség területén a *baranyai* superintendencia (mely két utóbbi még 1715-ben, valamivel a II. Carolina Resolutio előtt egyesült, mint *dunamelléki* egyházkerület).

A *gyulafehérvári* püspöki megye területén alakult ki az erdélyi magyar református egyházkerület.

Főleg a *nagyváradi* (másik négy mellett) püspök egyházmegye területén jött létre a mai *tiszántúli* egyházkerület.

A *sémát* tehát, általában véve, a római egyház adta. Mi azt egyszerűen keretnek elfogadtuk és beleültünk.

A történelmi esetlegességen kívül a szervezet és keret létrehozásában szinte semmi öntudatos célkitűzés, semmiféle határozott dogmatikai vagy teológiai meggyőződés, semmiféle földrajzi, természetrajzi, gazdasági, kulturális, szociális, faji vagy pasztorális szempont nemigen érvényesült, vagy legalább is ezidőszereint aligha fedezhető fel. A nagyobb keretekben sem, a kisebbekben sem. De meg a gyülekezeti szervezkedésben sem sok. Hiszen csak a XVII. század elején kezd megindulni immel-ámmal a presbitériumok megszervezése is. Addig a gyülekezeteket, római módra, a lelkészek kormányozták.

2. Ha a történelmi esetlegesség folytán létrejött egyházszervezeti kereteken valaha valami lényeges változás esett, ezt ismét *sohasem a református egyház belső életszükségletei* váltották ki, hanem mindig *külső kényszer*. Így voltunk kénytelenek az 1734 október 20-án megjelent II. Carolina Resolutio parancsa folytán a *hat* egyházkerületből *négyggyé* szervezkedni (nem számítva Erdélyt), ahogy ma is vagyunk nagyjából. Ugyanígy lépett fel a világháború után a szükség a megszállt területeken hat új egyházkerület és püspökség felállítására, amit sietünk is azonnal visszacsinálni teljesen *sablónos* módon, mihelyt visszatértek a részek.

3. Az is igaz, hogy a pusztá létért való küzdelem és az üldözések ellen való agóniás védekezés, szinte mindezekig *nem adott lehetőséget* nemcsak arra, hogy egyházunk a Szentírás és a saját életszükségletei által megkívánt — és a mainál sokkal megfelelőbb — *szervezeti kereteket teremtsen* magának, s a régi, megszokott kereteket felmérje, vagy szét-törje, de igazán még arra sem, hogy az 1791-ig még csak szóba is alig kerülő s azután egy századig vajudó — de mindmáig csak szinte p. piron lévő — szervezeti, teológiai és leki *egységet* a magyar református egyházban megvalósítsa. Ennek eredménye lett nemcsak a teljes szétesettség, a teljesen elűtő módon való fejlődés és külön utakon való járás minden téren az egyes alkotó részeknél, hanem az úgynevezett *merev partikularizmus*, sőt nem egy esetben az *egyházkerületi ellentétek*.

4. Elmondhatjuk azonban azt is, hogy a régi római egyházi szervezeti keretek, a vallási és politikai *elnyomó tényezők* erősebb, vagy gyengébb volta, az egyháztagnak *kiszolgáltatottsága* vagy anyagi függetlensége szinte kerületenként *másként hatott* az egyházszerkezeti keretek s ezzel összefüggően a *püspöki hatalom jellegének kialakításában* és fejlődésében. *Tiszáninnen* nem akar püspökről hallani (lásd az 1646 szatmárnémeti nemzeti közzsínat határozatára adott 10. pontot), *Erdély és Dunamellék* inkább kúriarcha, *Tiszántúl* inkább hierarcha és episcopalista. Ehhez a többé-kevésbé határozott s megkülönböztető jelleghez az utóbbi időkben döntő lendítést adtak az országos törvények, amikor a püspökök hivatalból tagjaivá váltak a felsőháznak és bizonyos reprezentációs-hatalmi szempontok (egyebeket nem említve) versenytársi helyzetbe kényszerítették püspökeinket a római egyház püspökeivel. Kétségtelen, hogy ez a szempont a püspöki hatalomnak az episcopalis mus árnyékába való átlendülését *valamennyi* kerületben csábítólag s szinte ellenállhatatlanul vonja.

5. Mindebből következik, hogy a mai magyar református egyházban és annak akármelyik egyházkerületében *elvileg* nem lehet semmi akadály a annak — sőt egyenesen egyházunk és hitünk *lényegéből* folyó kötelességünk, hogy a Szentírás, hitvallásaink, református meggyőződésünk és egyházunk sürgető és kényszerítő életszükségletei alapján revízió alá ne vegyük egyházunk szervezetét és kormányzati formáit. Meg lehet és kell kérdeznünk, hogy *hol, miben, milyen* változtatásokat eszközöljünk rajta ebben a ritka történelmi pillanatban, amikor eddig soha nem tapasztalt, páratlan jóakarát és megértés kísérheti munkánkat az *államhatalom* részéről is és olyan hívő felelősség hívja fel a legnagyobb egyházkerület figyelmét is az elhatározásra, mérlegelésre és cselekvésre, mint éppen annak jelenlegi püspöke. Ez a ritka önzetlenség, ez a véghetetlenül érzékeny, nagy felelősség hordozás olyan — *talán soha vissza nem térő* — nagy alkalmat jelent *bent* az egyházban, melynek kihasználása nemcsak a tiszántúli egyházkerület sorsára *döntő* jelentőségű, de kiszámíthatatlan kihatása lehet az *egész magyar református egyház* és vele a színmagyarság jövőjére is.

6. Éppen ezért félre kell tennünk minden *látszólagos* következetességet, minden ősi magyar *református* értéknek gondolt kerethez való, csökönyös ragaszkodást, ki kell magunkból is, egyházunk életéből is vetni minden *római* csökevényt, *megszokott* életformát, idegen Biblia-ellenes kovászt és a Szentírás és a magyar református mult *távlátába* kell beállítani ezt a nagy kérdést, hogy Isten országáé lehessen a jövő egyházunkban és a magyar földön is. Ha a jelen szorongató szükségére így keresünk gyógyítást, akkor sem szentségtörés, sem rombolás, sem elhamarkodás nem történhet.

Végeredményében pedig minden emberi szemponton felül csak egy érdek érvényesülésének van létjogosultsága: hogy *engedelmeskedjünk Isten Igéjének*.

7. Ha tehát egyházkerületünk határai *történelmi esellegesség* eredményei, melyek már a multban is többé-kevésbé változtak, sőt radikális megváltoztatásukat több esetben is erőteljesen szorgalmazták (lásd Kulcsár Dezső pályadíjnyertes dolgozatát), és ha nem is magyar református hitelvek és

életszükségletek teremtették meg a szervezeti keretformákat sem, hanem szinte keszen kaptuk és a történelmi szükségek szerint kerületenként másként formáltuk és fejlesztettük — s melyek talán sokszor nincsenek is harmóniában a bibliai elvekkel és hitvallásaink tanításaival —

és ha még inkább ezt kell mondanunk *egyház-megyéinkről* — melyeknek neve is, száma is, területe is, vezetése is még sokkal több, nagyobb és többszörös változáson, módosításon ment át a történelmi és belső szükségletek alapján —,

le kell vonnunk az egyetlen lehetséges következtetést, hogy *a tiszántúli egyházkerület felosztása és átszervezése felvethető, lehetséges és a ma számára történelmi és missziói parancs is*.

*

Mint köztudomású, a tiszántúli egyházkerület felosztásának terve már régi kelteű: történelmi multja van. (Részletesen feldolgozta a kérdést Kulcsár Dezső i. m.) A kérdés úgy került *újra* előtérbe, hogy Erdély visszatérésekor a királyhágómelléki egyházkerület különállásának fenntartása erős óhajásban jutott kifejezésre. Az előzőleg megalkotott zsinati törvény erre nem adott lehetőséget. A tiszántúli egyházkerület püspöke azonban megragadta az alkalmat, hogy — függetlenül a királyhágómelléki egyházkerület szervezeti beolvastásától — a felosztás nagyhorderejű és szerinte is égetően szükséges kérdést, komoly és alapos megfontolás céljából, a nagynyilvánosság elé bocsássa.

Az ügy nem is annyira nagy, hanem inkább *mély* hullámokat vetett fel és — több máson kívül — különösen három oly kitűnő: kiváló elméjű, mélyes felelősségérzéssel és alapvető szaktudással megszerkesztett tanulmányt hozott a porondra Dr. Makkai Sándor, Dr. Szentpéteri Kun Béla és Gaál István tollából, melyek *egyenként* is méltóak a nagy üggyhöz, *összevéve* pedig olyan *nagy* és *széles* távlatokat nyitnak meg, melyeknek komoly mérlegelése egy új jövő alapjait rakhatja le nemcsak Tiszántúlon, hanem egész egyházunk *szervezeti* berendezkedésében, *ügyvitele* átszervezésében és a *lelki* munka elmélyítésében. Ezt a kijelentést és értékelést pedig senki ne tekintse túlzottnak, mert itt nemcsak azok a felelős tényezők jelentenek *nagy súlyt* és komoly erkölcsi tőkét, akik közül valamennyien igazán, őszintén, belső meggyőződéssel és széleskörű átgondoltsággal szóltak a kérdéshez, hanem még nagyobb súlyt jelent az, *amit mondtak*. Annak az ügynek, amelynek tárgyalásánál ennyire háttérbe szorult minden egyéni, önző érdek, ahol a kicsinyes emberi szempontok alatt ily keményen vágják a fát, amikor ilyen radikálisan az Ige, hitvallásaink, kálvini hagyományaink és az egyház pusztá érdekei mellé tudnak állni éppen a személyileg legérdekelttebbek is, annak az ügynek elbukni nem lehet és nem is szabad.

*

Kivétel nélkül minden tanulmány és hozzászólás egy annak a felismerésében, hogy baj van! Baj van a lelki élettel, a közigazgatással, a külső és belső adminisztrációval, s anyagi tekintetben is. Baj van a nagy lélekszám, az óriási terület, a gyűlközések nagysága, száma, típusa miatt. Baj van a püspök munkájának óriási méretei és átfoghatatlan sokoldalú-

sága miatt, de ugyanilyen baj van a kerületi közgyűlés munkájával és határozataival is. Ugyanez a helyzet azonban az esperesekkel és az egyházmegyei közigazgatással és szervezettel, közgyűlési határozatokkal is. Mindez pedig leginkább azért nagy baj, mert sürgős beavatkozást igénylő baj van a gyülekezetekben. Mindez pedig nem csupán tiszántúli baj és sajátosság, mert általában ugyanezek a betegségi tünetek a többi kerületben is. Itt azonban olyan kirívó formában és olyan nyomasztó mértékben van meg mindez, hogy a latravetés elodázhatatlan.

Ahol baj van, ott *operálni* kell. Ebben is minden tanulmány és hozzászólás egyet ért. Hogy ehhez *azonnal* hozzá kell fogni, ebben sincs különbség. Abban azonban már meglehetősen eltérés van, hogy *hol* kezdjük el a munkát, *milyen mértékű* legyen az és *milyen ütemben* folytassuk?

A tiszántúli egyházkerület felosztásának kérdésével kapcsolatban egész sor alapvető kérdés felvetődött és tisztázódott. Kitűnt, hogy a felosztás nem a kerület belügye, hanem *egész magyar református egyházalkotmányunkat érintő kérdés*, hiszen új egyházkerületi szervezés a Zsinat hatáskörébe tartozik. A felosztás jogosultságát és szükségességét erősen meghatározza az *egyház lényegéről és hivatásáról* alkotott vélemény. Előtérbe került a *gyülekezet helye és szerepe egyházalkotmányunkban* s így *egyházigazgatásunk alapelvei, módjai*. Ráterelődött a figyelem az *egyházigazgatási testületek és tisztségek lényegére, feladatára, hatáskörére*. Vélemények kereszt-tüzébe került az *egyház és állam viszonya*, az államszerep kérdése stb.

Elmondhatjuk, hogy több-kevesebb határozottsággal tisztázódott, hogy egész egyházalkotmányunkban

a) a bibliai-református elvektől bizonyos elhajlás történt, illetve a reformáció inkább fél munkát eredményezett, amennyiben nem vezették radikálisan végig hitünk tanítását és elveit idevonatkozólag,

b) a bajok főforrása éppen ez, de az orvoslásnak is bibliai-református alapon kell megtörténnie,

c) a restauráció kikerülhetetlenül érinti *egész* egyházalkotmányunkat.

Mivel a kerületfelosztás kérdéskomplexuma többszörös és részletes megvitatásban részesült, meg kell elégednünk ez alkalmammal a *kérdés egynehány alap-tényezőjének* kiemelésével és előtérbe állításával.

1. Mindenekelőtt *korszakalkotónak* és örvendetesnek kell vennünk azt a tény, hogy Révész Imre a *püspökség fogalmát*, a püspök egyéniségét és munkáját radikálisan az Ige mérlegére állította — nem előzetesen és elméletben, — hanem azonnal, mihelyt erre elhívták. Bizonyos fokig szembehelyezkedve a tiszántúli tradícióval, az *őstradícióhoz*: a Szentírás-hoz tért vissza és a püspökben a *felvigyázó-pásztort* és az *igehirdető misszionáriust* keresi és akarja megvalósítani. A felvigyázásban a pásztori figyelem *legelső* gondja a tanítás és a tiszta tudomány szemmel-tartása kell legyen, azután pedig a nyilvános rend és a jó erkölcsre való felügyelet, melyet az igehirdető misszionárius a felügyeletére bízott közösségek és egyének életének az igehirdetés mérlege alá állításával, ébresztgetéssel, tanáccsal, intéssel valósít meg.

Az ilyen püspök egy a *szolgák* között: a fő és felelős szolga. Mint a II. Helvét Hitvallás XVIII. 12.

mondja: „Az egyházban pedig minden szolgának egy és ugyanazon hatalom vagyis foglalkozás adatott. Legalább kezdetben a püspökök és presbiterek közös munkával kormányozták az egyházat, egyik sem emelkedett a másik felibe, azaz nem követelt magának nagyobb hatalmat vagy uraságot püspöktársai fölött. Mert megemlékezvén az Úr e szavairól: *Aki köztetek első akar lenni, legyen szolgátok*: alázatosságban jártak és támogatták egymást kölcsönös szolgálattételekkel az egyház kormányzásában és fenntartásában.“ Ha a hitvallás szelleme a mai magyar egyházkormányzási módszereire vetődik: alapos eltérés marad az ideál és valóság között.

Annál jobban esett tehát látnunk Révész Imre állásfoglalását és gyakorlati magatartását, mikor cselekedetben sugárzott az idézett Hitvallás szava XVIII. 12. „Annálfogva senki sem tilthatja meg jogosan az Isten egyházának, hogy ehhez az ősi alkotmányhoz visszatérjen és hogy azt fogadja el az emberi szokás helyett.“

Ezért történt püspökké avatása is az ősegyház szokása szerint. Mintha mondta volna: „Minket kielégít az egyház szolgáliról szóló apostoli tan.“

Könnyebb azonban a „tant“ tartani, mint azt követni és gyakorolni is. És éppen ez a szokatlan, hogy Révész Imre a szó szoros értelmében véve felvigyázó-pásztor és igehirdető misszionárius *akar* is lenni. Sőt, mi több: elég őszinte, becsületes és mérezt ahhoz, hogy kijelentse, miszerint ez 1.400.000-es tömeg között teljesen lehetetlen feladat. Nem volt nehéz ezt a tételt azután részeire bontani s feltárni a való tényeket, hogy a tiszántúli püspök nemhogy személyesen nem ismerheti meg kerületét, de képtelen felvigyázói tisztének mégcsak *körvonalozott* ellátására is. Nemhogy munkaterületét ismerhetné, nemhogy még általános áttekintés szerzése is lehetetlen, de személyesen még *saját pásztortársait* sem ismerheti meg, nemhogy azoknak munkájába részletesen beletekinthetne! Pedig hol van ettől még a *gyülekezetek ismerete*? Való igaz, hogy itt „a lélek pusztá számmá válik, élettelen statisztikai anyaggá, s maga a gyülekezeti élet ködös, zavaros, távoli árnyképpé, vagy elméleti kategóriává“. Így tehát: „az egyházkerület munkája csak felszínen mozoghat, sőt a szükségleteknek és teendőknek még az alapos megismerése és mérlegelése is hovatovább lehetlenné válik.“

Hogy vigyázzon hát a püspök azokra, akiket nem is ismer s *nincs is rá reménye*, hogy valaha is megismerhet? Hogy őrizze azokat, akiket nem képes magához ölelni, sőt számon se tartani?

Uralkodni, rendelkezni könnyebb volna: de szolgálni lehetetlen!

Pedig mennyi szükség, mennyi seb, mekkora tájékozatlanság, milyen sok hiábavaló vergődés, minő tespedés, hány tékozlás várná a püspököt, hogy segítsen, adjon, gyógyítson, útbaigazítson, felemeljen, biztasson vagy fenyítsen! Milyen messze van Debrecen sok porbatemetkezett, kicsi, kiáltó, magyar falutól!?

Milyen hihetetlen nagy az a *lelki mező*, az a lelki szükség, lelki gond, amely kiált a felügyelő után, de hiába! Hát még a közigazgatás, a mérhetetlen nagy adminisztráció, a tanügy, az anyagi kérdések, nem is számítva az *egyetemes* egyház gondját!

Gaal István döbbenetes színekkel mutat rá,

hogy a régi, nyugodt életkörülmények megváltozása, az állami közigazgatási hatóságokhoz való alkalmazkodás és együttműködés szüksége, olyan egyházi közigazgatási bürokratizmus kifejlesztését kényszerítette reánk, mely a jövőben nem kisebbedni, hanem nagyobbodni fog. Maga ez az egy tény, is rendszer-változást kell, hogy kirobbantson. A *külső* adminisztráció mellett azonban nem sokkal kevesebbet jelent a *belső*, mely a hitélet ébredésével, fejlődésével, sőt kibontakozásával ismét elviselhetetlen követelményeket támaszt a püspökkel szemben is.

A szétfeszítő és terhelő erő levezetése és felfogása semmiképpen nem termelhet ki és nem teremthet olyan kereteket, melyek a Szentírással, hitvallásainkkal és a református egyház kormányzati elvekkel homlokegyenest ellentétben állarak, mert ez nem orvosság volna, hanem mérég. Ellenkezőleg: Nagyon komoly — ha nem is a kívánt mértékben határozott — hangok hargzottak el már eddig is, hogy az eddigi hasonló, hitünkkel homlokegyenest ellentétben álló hierarchikus fejlődésnek nemcsak megálljt kell parancsolni, hanem itt volna az ideje, hogy teljesen felszámoljuk! Valóban még a gondolatát is ki kell kapcsolni annak, hogy fő- és alpüspökök legyenek, hogy a három püspök közül egy a másik kettő fölé állíthatnák, vagy hogy két kerületnek ne legyen püspöke. Nem kevesebb határozottsággal kell azonban visszautasítanunk református alapon a püspök mellé beosztott, valóságos tanácsosi-rend gondolatát, melyben volnának közigazgatási, pénzügyi, tanügyi, missziói stb. „tanácsosok“. Az örálló középiskolai felügyelői „állás“ szervezése, csakúgy, mint az egyházkerületi missziói lelkészi „állás“ lehet „első-segély“, lehet szükségmegoldás, lehet pótszer, de minden esetben olyan mankó, melytől az összeroskaszott püspököt és az agyonterhelt kerületet meg kell *minél előbb* szabadítani. El ne felejtsük, hasonló fejlődési tünetek közt jutott az egyház a keresztyénség első századaiban ahhoz a szervezeti rendszerhez, mely ellen a reformáció bajnokai körömszakadtáig harcolni legfőbb kötelességüknek tartották. A szervezet megronthatja a tart. A megrottott szervezetet pedig csak a kristálytisztá tan és öntudatos élő hit tudja helyreállítani.

Az „erőnimbusz“, a „tömbkálvinizmus“, a „többségi erő“ mellfeszítő üres jelszavai és kérkedő öri-zeteskedése kedvéért nem tűrhetjük el a mai kóros állapot és fejlődés hatalmas elharapódzását s nem várhatjuk meg kegyeletből a végelgyérülés utolsó időszakát. A fejlődés irányának egészen másnak kell lenni. Egyenesen az eddigivel ellenkezőleg: Nem „rend“, nem „állás“, nem egész életre szóló „hivatal“ kreálása a református bibliai ideál, hanem a „tiszt-ség“ bibliai értelemben vett értelmezése és érvényesítése. A tiszt-ség nem egész életre szóló „állás“, hanem bizonyos időre szóló elhívás és megbízás. Ha a püspök felügyelő lekipásztor és igehirdető misszionárius, akkor száz százalékig annak kell lennie. Ha pedig ez lehetetlen volna, lehetővé kell tenni, hogy az lehessen. Ezen a tiszt-ségen nem lehet osztokodni, egyes részeit nem lehet bérbeadni, nem lehet megcsontítani. A tiszt-ség alól nincs tehermentesítés! Ezért van oly elvitathatatlanul igaz a Makkai Sándornak, mikor azt mondja: „Annak az egyházkerületnek, melynek örállójául rendeltetett, semmiféle ügye-baja alól a püspököt tehermentesíteni nem

lehet, egyszerűen nem hagyhatja magát tehermentesíteni, mert pásztori lelkiismeretének parancsára mindent látnia, tudnia kell s minden ügy felelősségét magára kell vennie.“ „Ebből a szempontból nincs más mód, mint a munkaterület áttekinthetővé és elbíráhatóvá tétele.“

A bajt és a betegséget nem szabad és nem lehet kerülgetni. Nincs értelme a spekulációnak, a „mentő“ ötletek és megoldások kiagyálásának. Operálni és cselekedni kell! Ebben pedig félre kell tenni minden emberi és személyi szempontot és érdeket. Különösen meg lehet és kell tennünk ezt akkor, mikor a tiszántúli egyházkerület reformátor egyéniségű püspöke ezt nemcsak lehetővé teszi, hanem kívánja és követeli is. Ezt megtenni ugyan — valljuk meg — nem könnyű, mert egyházunk életére a modern episcopalis-mus annyira ráneheztett, hogy nyomása és hatása alól nehéz kiszabadítani az embereket és a gondolkozást. De ez a reformációi parancs!

Reformációi parancs az egyházszervezet s benne a püspöki állás és hatáskörnek is újra és újra az Ige mérlege alá állítása és mindannak a lehámozása, melyet az idő és az emberi akarat rakott rá. Isten akaratának tisztán és elegyítetlenül kell ebben is érvényesülni. Ebből a szempontból is — boldogan állapíthatjuk meg — értékes és bátor megállapítások hargzottak el. Elég, ha itt ezeket a kardirális elveket egyszerűen regisztráljuk, aláhúzzuk és kibővítjük.

a) Döntő és érvényesítendő szempontként jelentkeznek az egyházkerület felosztásával és az új püspöki állásokkal kapcsolatban Révész Imre cikkének Szentpéteri Kun Béla által idézett kijelentése: „Végképpen el kell távoztatnunk legalább a jövőre vonatkozó egyházi törvényhozásunk mezején az episcopalis-musnak minden tradícióit és foszlányait.“ A püspökök számának növelésével tehát nem az episcopalis-mus maradványait kell erősíteni, hanem az új tiszt-ségeket teljesen kovászmertesen a református, azaz bibliai elveknek megfelelő módon kell beállítani és rendezni. Az episcopalis-mus maradványainak teljes felszámolására éppen egy ilyen egészen új helyzet volna alkalmas.

b) Ebben az új helyzetben komoly megfontolás tárgyává lehetne tenni azt is, hogy az episcopalis-mus bizonyos gyarúját magában hordó „püspök“ címet megtartsuk-e s érdemes-e hozzá görcsösen ragaszkodni. Hiszen bizonyos szempontból, ez is talán a II. Carclira Resolutio által, *ránktukmá* cím és elrevezés, melyet alkalmazni kellett. A lényegileg és jelentésileg is teljesen azonos latin eredetű „superior dars“ címben és révben éppen a „püspök“ szóban lévő római kovász és mellékiz hiányzott. Mikor ezt a címet halljuk, mindíg *református* tiszt-ségre gondolunk, emennél pedig mindig kísért a római értelem. Ezért mondja Szentpéteri Kun Béla — nem minden szarkazmus nélkül — Révész Imre i. m.-ből vett ezen idézetére: „a mostani püspökeink címét merőben illetlenül hagyardónak tartom“ azt, hogy „Én sem... venném el senkitől a püspök címet, inkább szélesebb körre kiterjeszteném, minden egyházi szolgálóra“, csakúgy, mint az angolszásági, írországi és egyesült államokbeli egyházak használják. Helyesen jegyzi meg Szentpéteri Kun Béla, hogy öntudatosan tiltakozunk az ellen, hogy egyházi szolgálóink nem *papok*, Pál apostol nem *szent* s elvetjük a *kereszt* használatát is, „ellenben a püspökségtől

nem félünk, holott ennek a szónak az értelme bizonyára változott annyit a Pál apostol levelében írthoz képest, mint a papságé a Péter apostol levelében írt királyi papsághoz. Nem vitás, hogy ebben tökéletes igaza van. Úgy van az is, ahogy ő mondja: „mi valahogy elhitettük magunkkal, hogy nekünk püspökökre szükségünk van”, holott ez nem egészen magától értetődő. Nyugodtan vallhatjuk hát vele együtt: „azzal legyünk tisztában, hogy egyházkerület lehet püspök nélkül is és az egyházi törvényeinkben alapul vett elven éppen nem esnek csorba azzal, ha nem nevezik püspöknek” az új felügyelőket. Ez azonban természetesen csak úgy képzelhető el, hogy az egyházkerületből alakult új kerületek egyikében sem, sőt — lassan — az egyetemes egyház egyik kerületében sem. Ez a megoldás volna a magyar református egyház számára a legméltóbb, sőt egyedül méltó. Nem volna korszakalkotó cselekedet, miha ezt a nagy egyházszervezeti reformációt a Tiszántúl kezdené meg és hajtaná végre.

c) Nem kevésbé fontos azonban mindennél a püspöki tisztség, hatáskör és hatalom bibliai értelemben vett újraértelmezése és gyakorlati alkalmazása. A püspökség nem örökhatalmú és örökösen végleges intézmény. Jogforrása, tiszte, megbízatása a gyülekezetekben gyökerezik s így nem a püspöki hatalomnak és méltóságának, hanem a közösségek képviselője és megbízottja. Jól mondja idevitatkozólólag is Szerptéri Kun Béla: „azzal legyünk tisztában, hogy mind a kormányzás, mind a rendelkezésre álló vagyon nem az övé, hanem az egyházkerületé” — övé pedig csak a munka és az érte járó — díjazás. Az az elv ez, amit a II. Helvét Hitvallás idézett része megemlíti: „kezdetben a püspökök és presbiterek közös munkával kormányozták az egyházat” s „támogatták egymást kölcsönös szolgálattételekkel az egyház kormányzásában és fenntartásában”.

Kálvin is egészen világosan fejezi ki a püspök szerepét Institutio IV. IV. 2: „Azokat tehát, akikre a tanítás tiszte volt bízva, mindannyiójukat presbitereknek nevezték. Ezek örömaguk közül minden egyes városban választottak egyet, akinek külörösebben a püspök (episcopus-felügyelő) nevet adták, hogy az egyformaságból, amint az történni szokott, civakodás ne származzék. Mindazonáltal tisztségben és méltóságban nem állott olyan magasan a püspök, hogy tisztársai fölött hatalmat gyakorolt volna, hanem amilyen a konzul szerepe a szenátusban, hogy t. i. előterjesztést tegyen az ügyekről, véleményét kéri, tanácsával, irításával és buzdításával mások előtt járjon, tekintélyével az egész eljárást irányítsa és a közakarattal hozott határozatot végrehajtsa: ilyen volt a püspöknek tiszte a presbiterek gyülekezetében.”

A püspök tehát a közösség nevében hatalmaz fel, ordíral, fegyelmez, a kerület nevében vizitál a bizottság élén s ezek a munkái: szolgálattétel munkaközösség keretein belül.

d) Nem lehet másként gondolkodni a református egyházban a püspök „ad vitam aut culpam” megválasztásáról sem. Sok előny, de még több baj, romlás és kár származott már a múltban is abból, hogy a püspököt „életesszignán” választjuk. Bizonyos meghatározott időtartamra — mondjuk tíz esztendőre — való megválasztás esetén sokkal több

erőt, tehetséget, ügyességet, ambíciót és frissiséget nyerne az anyaszentegyház:

e) A „püspöki javadalom” kérdése époly veszedelmes, mint amilyen bibliaellenes. Kapja a kerület s az adja a díjazást saját püspökének! Evangéliumi közösségben s így a református egyházban nem szabadna ilyen kérdést a szegelet kövévé tenni, melyen esetleg a kerület felosztása is összetörik.

f) A felsőházi tagság sem lehetne — már az eddigiek alapján sem — személyre szóló, egyérhez kötött, hivatal alapján következő, hanem valóban a tíz tagot a zsinatnak kellene megválasztania — esetleg nem is a püspökök közül.

Ami igaz az egyházkerületre és a püspökre vonatkozólag a jelenlegi állapotokat illetőleg, ugyanaz igaz az esperesekre vonatkozólag is. Gaál István vérző szívvel látja, hogy az óriási kiterjedésű egyházmegyék élén álló, agyorhajszolt és végeredményében „végrehajtó és csendőr” esperes mellett mennyire „magukra vannak hagyatva a pásztorok, mert a legárvább állapotban a református lekipásztor él”. Hiányzik az állandó testvéri vigyázás, bensőbb közösség nem fejlődhet ki, mert az esperes eltemeti a közigazgatási gond, a statisztikai úrlapok felhajtása, a közalapi, nyugdíj és közigazgatási járulékok behajtása, az átfoghatatlan területű és lélekszámú megye legüszkösebb sebeirek kiiktatása. Így ennek is csak egy az orvossága: felszartari az egyházmegyéket is 2—3—4, esetleg több megyére. Egy megyében elég 20—30—40 egyházközség, sőt még sok is bizonyos esetekben. Hogy az ilyen egyházmegyék milyen ideális munkaközösségben és milyen élő harmóniában élnek, semmi sem bizonyíthatja és példázhatja jobban, mint a kicsiny erdélyi egyházmegyék élete, ahol pl. az erdővidéki egyházmegyében 15,188 lélek él 20 egyházközségben, a dési 12,274 lélek 29 községben, a kolozsvári 38,779 22-ben, a kézdiben 14,252 21-ben, a nagysajóiban 10,350 él 22-ben vagy az udvarhelyiben 32,330 lélek él 45 egyházközségben. Itt az esperes minden pásztert és minden gyülekezetet ismer, s ha kell, azonnal ott terem, ahol baj van, de egyházmegyéjét akár két-három nap alatt végig is tudja látogatni.

(Vége következik.)

K R Ó N I K A

Lelkipásztor-beiktatás Magyarban. A nagyari egyház lelkészi hivatalába, Nagy Barnabás örökébe 1944 jan. 2-án iktatták be Ludász Gyula mátészalkai segédlelkészt. Előbbi szolgálati helyéről többen elkísérték őt és jóbizonyosságot tettek mellette gyülekezete előtt. (A nagykarolyi egyházmegyéből jött a szatmáriba.) A beiktatást végző esperesi megbízott Sarkady Ferenc penyigei lekipásztor, egyházmegyei tanácsbíró volt. A kebelbeli lelkészek közül Kósa Béla kisari lekipásztor vett részt a beiktatáson, aki több mint féleven át volt a nagyari egyház felügyelő-lelkésze. A beiktatás alkalmából elsőnek Luby Géza egyházközségi főgondnok, a szatmári egyházmegye tanácsbírája, egyházkerületi jegyző üdvözölte az új lekipásztort, akit még többen is köszöntöttek rajta kívül. Ad multos annos!

Restauráció a debreceni református egyházban. A múlt év végén megejtett presbiterválasztás folyamánként, most jan. 11-én tartotta meg a debreceni református egyház első presbiteri gyűlését és annak napirendjén a szokásos

restaurációt. Ünnepeles keretek között iktatták be a három évre újra megválasztott főgondnokot, Dr. Kölcsey Sándor polgármestert, akit D. Dr. Révész Imre püspök üdvözölt meleg szeretettől sugárzó szavakkal. Letették az esküt az új presbiteriek: Dr. Csire Ferenc, Daróczy Károly, Juhász József, Dr. Sarkady-Kesztyűs Lajos, Király Imre, Dr. Makkai Sándor, Dr. Reke Gusztáv, Taracközy György, vitéz Dr. Tóth Gyula és Dr. Vajthó Lajos. Őket is a püspök üdvözölte, felállítva az újszövetségi mérleget, mely szerint a püspöki és presbiteri tiszt között nincs különbség; ennek ékes bizonyosága az, hogy az esküt tevő presbiteriek sorában itt áll az erdélyi református egyházkerület volt püspöke is. Az üdvözlésre Dr. Makkai Sándor theol. professzor válaszolt, mélyenszántó gondolatokkal s a presbiteri tiszt hű betöltésére kötelező ígérettel. Lelkészelnökké újra D. Dr. Révész Imre püspököt választotta meg a presbitérium, egyhangú lelkesedéssel, kit elnöktársa Dr. Kölcsey Sándor köszöntött. További választások voltak még: főjegyző Dr. Juhász-Nagy Sándor, ügyész Dr. Ménes Lajos; gazdasági bizottsági elnök Baskay Ferenc, missziói bizottsági és Dóczi-igazgatótanács elnöke Uray Sándor; vallásoktatás és iskolaszék elnöke Dr. Farkas Pál, árvaügyi elnök Dr. Dancsházy Sándor.

Profétai beszéd. A lelkipásztor igehirdetésében mindig ott kell hogy legyen a profétai elem. Nem árt, sőt egyenesen hasznos és áldásos a kemény és feddő beszéd, mely ugyan pillanatnyi búsulást jelent: de ha a búsulásban bűnbánat fogan: Isten áldása el nem marad... Ezek a gondolatok ébrednek lelkünkben, amikor a nagyváradi Református Híradó-ból olvassuk Csernák Béla nagyváradi lelkipásztor, egyházkerületi tanácsbíró atyánkfianak azt a prédikációját, melyet egykori gyülekezetében Furtán tartott, a levanteotthon felavatása alkalmából. E helyen a profétai kemény beszéd következő részletét közöljük, mindnyájunk intelmére:

A megszállás évei alatt egy bús erdélyi magyar mondta volt, hogy Erdélyt a román asszonyok nyerték el, mert a magyar asszonyok nem akartak szülni, a román asszonyok pedig gyermekek sokaságával népesítették be családjukat s a felszaporodott románság fegyver nélkül hódította el a földet a megfogyatkozott magyarok lábai alól. Ez a veszély fenyegeti a Dunántúlt is, ahol az egyke, meg az egysé álla fogyasztja a magyart s az üresen marad, kihaló magyar házakba beléköltözködnek a rácok meg a svábok... Hál ti milyen lelki ismerettel állhattok meg az Isten orcája előtt, furtai református magyarok? Ha előveszem a furtai református egyház történetét, azt olvasom benne, hogy ez előtt ötven, hatvan évvel a születések száma a következő vala: 1881-ben 70, 1882-ben 78, 1883-ban 71, 1884-ben 78, 1885-ben 78, 1886-ban 61, 1887-ben 69, 1888-ban 67, 1889-ben 79. Ha ez adatokat összehasonlítom az utolsó tíz év születési adataival, amikor azt látom, hogy 1933-ban 27, 1940-ben 29, 1941-ben 36, 1942-ben 36 gyermek született, akkor megdöbbenéssel kell gondolnom arra, hogy mi lesz egy másik ötven év, vagy éppen száz év múlva, ha így eltűnnek a gyermekek?! Akkor ennek a földnek is az lesz a sorsa, hogy az üresen maradó házakba majd beköltözködik valamelyik idegen náció. Atyámjain! Álljatok ellene a nemzet pusztító bűnének. Ha csak egy szikrája él bennetek a hazaszeretletnek, ha csak egy szikrája él bennetek a felelősségérzetnek, amely azt mondja, hogy Isten ítélőszéke előtt kell felelnetek azért, hogy ma kétszerte kevesebb gyermek születik itt, mint ötven év előtt, akkor könyörögjete Istenhez, hogy itt minden egyes református magyar család az Úr győzedelmes nyilaival megrakott tegezhez legyen hasonlatos, minden egyes furtai református család mosolygó, viruló, egészséges gyermekekben legyen gazdag.

„Miért tetszik minket oly keményen dorgálni... hiszen az országházban is verekednek.” Ezt mondotta Csernák Béla atyánkfianak az egyik furtai presbiter, amikor egyik profétai kemény beszéde elhangzott. Ez az emlékezés újult fel az előbbi sorainkban vázolt alkalommal, amikor Csernák Béla, a furtai levanteház avatási ünnepélyén még a következőket mondotta:

Ha most visszatekintek azokra az időkre, mikor itt szolgáltam közöttetek és számbaveszem a harminc-negyven év előtti eseményeket, akkor pirulva kell bevallanom, hogy akik negyven év előtt vezettük itt az egyház és község dolgait, nem sokat törődtek az ifjúsággal. Gondoltunk az iskolásgyermekekre; építettünk új iskolákat, állítottunk fel új tanítói állásokat; gondoltunk a felnőttekre is. Téli vasárnap délutánokon

odagyűjtöttem atyjaitokat a régi fiúiskola nagytermébe s ismeretterjesztő, vallásos előadásokat tartottam előttük. De nem gondoltunk az iskolából kikerült serdülő fiúkkal, a növekedő legényekkel. És ha mi, az egyház és község előljárói nem fogtuk meg kezüket, megfogta az ördög, s bevezette őket a korezmába, ahol megvasalt botokkal, lövőfegyverekkel felszerelve féktelenkedtek. Megtörtént, hogy vasárnap délután a templomból hazatérők életét veszélyeztették a korezmaajtóból kiröpködő golyók, amelyekből jutott a község háza ablakába is. Mindnyájunkat terhel a felelősség, akik akkor előljárók voltunk, hogy 1904. és 1905-ben öt ifjú életét oltották ki korezmai verekezés közben.

Emlékezés Yenny Elisára. Kisgörcbői kúriájában a napokban tölti be 78. évét a svájci (Yverdoni) származású Yenny Elisa, a debreceni református felsőbb leányiskola egykori francia tanára és hat éven át internátusi igazgatója. — A magyarrá lett Nagyszonyon ma is jó egészségnek örvend, a zalamegyei kis falu népének tanácsadója, orvosa és jótékony szelleme. Születése napján szálljon felé sokszáz tanítványának hálás köszöntése, tartsa meg a Mindenható a Nagyszonyt még számos éven át, hogy felnevelhesse azt a két kis árvát, akiknek édesapját, a Nagyszonyon unokaöccsét és támaszát katonai szolgálatának teljesítése közben oly tragikus hirtelenséggel elszóltította az Úr két évvel ezelőtt. (Hálás tanítvány.)

Máthé Elek theol. m. tanár, a halasiak országosan ismert-névű lelkipásztor, igen érdekes és tanulságos könyvet írt, ezzel a címmel: „Amerikai magyarok nyomában.” A könyvről a következő jellemzést vettük:

A kiskunhalasi lelkipásztor hajóra ül a második világ-háború küszöbén és nyomkeresésre indul az amerikai magyarok után. Mennyi munkás és mennyi diák, akiknek lelke ott vesztet a felhőkarcolók árnyékában! A nagyszerű útirajz, minél pompás riport olvasása során feltör lelkünkben a sóhaj: Istenem, mennyien lennénk mi magyarok, ha el nem vándoroltunk volna idegen földekre. Mennyien lennénk mi magyarok, ha saját hazánkból ki nem űzték volna idegenek! Máthé könyvének olvasása folyamán még jobban igazsággá válik előttünk a költő szava: Nagy volt hajdan a magyar, nagy volt hatalma, birtoka s nyomban meglátjuk azt is, miért volt nagy: mert egy volt itt a Kárpátok között s tudta: nem a szerte-szórtságban, hanem az egységben van az erő.

Háziasszonyképző Iskolával gazdagodott Debrecen városa. Debrecen egy újabb és a mai kornak megfelelő iskolával lett gazdagabb. Megnyílt a háziasszonyképző iskola. A földművelésügyi minisztérium szakoktatási főosztályának képviseletében Kapitán Mária szakfelügyelő és Aigner Gusztáv mezőgazdasági főigazgató jelentek meg, a várost Dr. Kölcsey Sándor polgármester képviselte. Az iskola 22 növendéke már november óta dolgozik szorgalmasan, tanul, hogy az ország tíz vármegyéjébe elvigye az ott szerzett ismereteket. Az iskola lelkes igazgatónöje, Molnár Erzsébet, meleg otthont teremtett a tanulnivalóknak. Az új iskolában rendszeres vallásitanítás folyik, melyet Dr. Erdei Mihály kistemplomi segédlelkész, okl. vallás-tanár lát el.

Huba-Melega Gyula földbirtok-ajándéka a debreceni református egyháznak. Huba-Melega Gyula róm. kath. vallású földbirtokos, száznegyven hold földet ajándékozott a debreceni református egyháznak, szegénygyermeknek taníttatása céljaira. Előbb elhúnyt hitvese már hasonló célból 160 hold földet ajándékozott ugyancsak a debreceni református egyháznak.

Molnár Ferenc debreceni ispotályi lelkipásztor, megrongált egészségi állapota miatt nyugdíjbahelyezését kéri. Most betegszabadságra távozott. Lelkesi hivatála vezetésére Dr. Szász Imre esperes Ducicza Ferenc segédlelkézt rendelte ki.

A nádudvari gyülekezetben január 2—9. között gyönyörű érdeklődés mellett tartotta meg lelkipásztor vezetése mellett a bibliakör a Magyar Evangéliumi Szövetség által meghirdetett imahetet. Az imahét befejező áhítata 9-én vasárnap este volt, melyet közös úrvacsoravétel követett. Ez alkalommal hetvenen vettek úrvacsorát. Az egész perselypénzt a Magyar Evangéliumi Szövetség céljaira küldték be.

Tiszakanyár. Az egyházközség bekapcsolódott az egyetemes imahétbe ebben az évben is, mint már több éve. Most kilépett szélesebb körbe az imaközösség, amennyiben minden napon templomi áhítattal, igehirdetéssel kezdő-

dött, hogy a gyülekezetet egészen bevonja a gondolatba. A szorosabb értelemben vett imaközösség az iskolában alakult ki minden napon. Átlaglétszám a templomban 140—150, míg az iskolában 66 volt. Imaközösségi perselypénz a pénteki, missziói nap kivételével összesen 43·49 P volt, míg pénteken 20·50 P. Összesen tehát 63·99 P. Közreműködtek Sarkadi N. Antal, Szónok Béla lelképásztorok és Mányi István képzett diakónus.

A m. kir. honvédelmi miniszter 169,000/eln. 35—1943. H. M. számú rendeletének 2. § 1. pontja szerint az egyházközségekhez tartozó lelkészek a légvédelmi riadó tartama alatt szabadon mozoghatnak, ehhez azonban városokban és azokban a községekben, ahol a légoltalmi parancsnok rendőrtiszt, a város vagy község légoltalmi parancsnoka, a többi községekben a légoltalmi parancsnok javaslatára a járási főszolgabíró által kiállított igazolvány szükséges. Az igazolvány csak az illető személy felettes hatóságának hivatalos megkeresésére, illetőleg a honvédelmi miniszter külön rendeletére adható ki.

Bevezetés a modern karakterológiába. Írta: Pál Antal. Debrecen, 1941. Egy egészen új, még ki sem alakult tudomány első lépéseit, kísérleteit, tájékozódásait tekinti át ez a mű. Maga a karakterológia tárgyat tekintve nem új, hanem ősrégi tudomány, Aristotelesre és Galenusra tekint vissza. A karakterológiát modernné a lélek új értelmezése teszi, mely szerint a lélek független a fizikai világtól. A modern karakterológia a modern világválság terméke. Kierkegaardnál merül fel először az a gondolat, hogy abból a katasztrófa felé vezető világválságból, amelybe az európai emberiség jutott, csak a megújult ember számára van kiút. Ahhoz, hogy a válságba jutott emberben a szabadulást jelentő megújulás vágya felébredjen, szükség van a válságba jutott ember alapos megismerésére. Ehhez segít a modern karakterológia. A 134 oldalnyi terjedelmű tanulmányhoz a szerző karakterrendszerek bőséges táblázatát, forrásművek jegyzékét és névmutatót csatol. Az érdeklődők figyelmébe szívesen ajánljuk.

Az egész ország területén tilos táncmulatság vagy táncestély rendezése. A belügyminiszter körrendeletet juttatott el a rendőrség budapesti és vidéki főkapitányának, valamennyi alispánnak és valamennyi közigazgatási ki- rendeltség vezetőjének. A miniszter már a nyilvános helyiségek zárójával kapcsolatban kiadott rendeletében az ország egész területén mindennemű táncmulatság, vagy tánc- estély engedélyezését megtiltotta. A mostani körrendelet szerint a belügyminiszter a jelenlegi viszonyok között az általános tilalom hatályát a farsang tartamára is kiterjeszti. A rendőrhatalóságok tehát ezentúl a farsang tartama alatt sem adhatnak nyilvános táncmulatság, illetve táncestély tartására jogosító engedélyt, még a legkivételesebb esetekben sem. — Nem tudjuk eléggé helyeselni ezt a bölcs intéz- kedést.

„REFORMÁTUS HÍRADÓ“ a címe a nagyváradi gyülekezeti lapnak, melyet Csernák Béla várad-olaszi lelki- pásztor testvérünk alapított s szerkesztett huszonhárom év- folyamon keresztül. Most a szerkesztő személyében változás állott be: 1944 január 1-től Dr. Incze Gábor várad-újpárosi lelképásztor a szerkesztő. Elismeréssel adozunk a távozó szer- kesztőnek, ki küzdelmes, nehéz időkben tartotta kezében a Lap zászlóját. Ugyanakkor bizalommal köszöntjük az új szerkesz- tőt s munkájára Isten áldását kérjük.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

47—1943. szám. TÁRGY: *Iskolalátogatási jegyző- könyvek.*

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tek. igazgatóságaihoz.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatósá- gait, hogy az állami felügyelet gyakorlása alkalmával fel- veendő látogatási jegyzőkönyveket minden alkalommal

két-két eredeti példányban terjesszék be az egyházi fő- hatóság számára a tankerületi kir. főigazgatóság- hoz — természetesen — ezenfelül csatolják a főigazgatóság részére szóló jegyzőkönyvet is, tehát a jegyzőkönyvek három eredeti példányban készüljenek, hogy azokból egy példányt a tankerületi kir. főigazgatóság megtarthas- son, két példányt az egyházi főhatóságnak megküldhessen, mely utóbbiakból egyik példányt az igazgatóságnak fogjuk visszaadni, egy példány pedig a középiskolai felügyelő úrnál marad.

Debrecen, 1944 január 5.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

159—1944. szám. TÁRGY: *Ének és zene rendkívüli tárgyként való tanítása.*

KÖRLEVÉL

a gimnáziumok és mezőgazdasági középiskola tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1943. évi augusztus hó 12-én kelt 9350—1943. sz. rendeleté- vel a gimnáziumokban és gazdasági középiskolákban az éneknek és zenének rendkívüli tárgyként való tanításáról intézkedett. (Megjelent a Hivatalos Közlöny 1943. évi szeptember hó 1. számában.)

A szabályzat 1. §-a megállapítja, hogy ha a gimnázium, mezőgazdasági, ipari vagy kereskedelmi középiskola székhelyén nem működik államilag engedélyezett zeneiskola vagy zenetanfolyam, akkor az illető iskola igazgatója, az állami intézetekben a tankerületi kir. főigazgató hozzá- járulásával, a tanári testületen kívül álló képesített zene- tanárt bíz meg, vagy a tanári testületnek arra képesített tagját.

Képesítés alatt azt a képesítést kell érteni, melyet az illető személy az Országos M. Kir. Liszt Ferenc Zene- művészeti Főiskolán szerzett. (Zongora-, hegedű-, gordonka-, orgona- vagy énektanári oklevél.) Ennek hiányában okleveles középiskolai tanár csak karéneket vagy zeneelméletet taní- that. Rendkívüli tárgyként az illető személy csak azt a szakot taníthatja, amelyre képesítése szól, vagy engedélyt nyert.

A szabályzat 2. §-a szerint hangszeres zenét vagy hang- képző éneket heti 2 órában kell tanítani. Csoportos tanítás esetén egy-egy csoportban legfeljebb 3 növendéket szabad tanítani. A zenét vagy hangképző éneket az arra képesített egy vagy két növendéknek egy csoportban való oktatásáért havi 14 P-t, 3 növendéknek egy csoportban való oktatá- sáért havi 12 P-t, ha pedig képesítés nélküli oktató tanítja, havi 12, illetve 10 P-t kell fizetni személyenként. A befize- tett díjakból a pénzkezelő 5%-ot, a hangszerhasználatért, fűtési, világítási és takarítási díj címén 10%-ot von le az intézet pénztárá, a megmaradó részt az oktató kapja.

A szabályzat 3. §-a szerint, ha a középiskola székhelyén zenei tanfolyam működik, a középiskolában olyan hang- szert, amelyet a zenei tanintézetben tanítanak, rendkívüli tárgyként tanítani nem lehet. A középiskola és a zenei tan- intézet igazgatója megegyezhetnek arra nézve, hogy az iskola kötelékében a zenei tanulmányokat folytató középiskolai tanulókat a zeneiskola zeneoktatásban és hangképző ének- oktatásban részesíthesse. Ebben az esetben a zeneintézet fenntartója a beszedett tandíjak összegének 10%-át tartoz- zik hangszerhasználat, fűtés, világítás és takarítási díj címén a középiskola pénztárába befizetni.

Az Egyetemes Konvent elnökségének 7352—1943. sz. a. kelt leirata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr fent ismertetett rendelkezésének megfelelő eljárásra utasítom, mert egyetemes nemzeti és egyházi érdek a zenei kultúra fejlesztése.

Debrecen, 1944 január 12.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 P.

Kisújszállás református Horthy-gimnáziumának fenntartótestülete pályázatot hirdet egy miniszteri kinevezés alá eső rendszeresített *rajztanszék*re és egy *testnevelési* tanszékre. Pályázhatnak középiskolai képesítésű protestáns vallású okl. rajztanárok, illetve testnevelési tanárok. Illetményeik az állammal azonosak. A pályázók kellőképpen felszerelt kérvényüket a gimnázium igazgatóságához jan. 24-ig nyújtják be.

Csenger református egyházközsége ismételt pályázatot hirdet 14 napi határidővel héttanerős iskolájánál a nyugdíjazás folytán megüresedett *I. sz. kántortanítói* állásra. Javadalom: lakás természetben. 600 □-öl kert vagy kertválság, évnegyedenként előre fizetve. Három katasztrális hold 172 □-öl föld természetbeni haszonélvezete. Tíz mázsa 9 kg búza. Tizenkettő köbméter fa beszállítva. Államsegély. Hatszáz pengő készpénz évnegyedenként előre fizetve. Stóla. Kötelesség: a reábizott osztály vagy osztályok vezetése. Mindennemű kántori teendő végzése. Egyházi Énekkar vezetése díjazásért. Belmissziói munkákban segédkezés. Akadályoztatás esetén lelkipásztor helyettesítése. Január 23-án énekpróba. A megválasztott útiköltségét egyházközség megtéríti. Vasút, posta, orvos, gyógyszer-tár helyben. Villanyvilágítás, járda van. Szatmárnémeti közel. Naponta többszöri vonatközlekedés. Autobuszjárat. *Iskolaszéki elnök.*

Hajdúböszörmény református egyházközsége pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *43. sz. rókaháti tanyai tanítói* állásra. Az iskola egytanerős. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Javadalom: 50%-os helyi hozzájárulás, fizeteskiegészítő államsegély, természetbeni lakás és kert használata. Kötelessége: I—VIII. osztályú osztatlan iskola tanítása, belmissziói munkában való részvétel, isfentiszteletek alkalmával az éneklés vezetése. Állampolgárságot, származást igazoló, erkölcsi, tisztiorvosi, születési, szolgálati bizonyítványokkal, oklevéllel vagy hivatalos másolatával felszerelt kérvények 1944 február 7-ig Református Iskolaszék, Hajdúböszörmény címre válaszbélyeggel felszerelten küldendők.

Matócs református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *tanítónői* állására. Fizetés törvényszerű. Lakás természetben. Kötelesség: ezidőszert az I—II. vegyes osztályok vezetése. Belmissziói munkában segédkezés. Pályázati határidő 21 nap. Kellően felszerelt kérvények Református Lelkészi Hivatal, Matócs, Szatmár megye küldendők.

Olesva református egyházközsége pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *II. sz. tanítói* állásra. Fizetés: 1. A mindenkori kezdőfizetés 20%-a az egyház pénztárából. 2. Államsegély. 3. Lakás természetben. Kötelesség: presbitérium által reábizott osztályok vezetése, kántor helyettesítése, belmissziói munkákban segédkezés. Határidő 21 nap. Pályázhatnak férfiak és nők. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt és válaszbélyeggel ellátott kérvények Református Lelkészi Hivatal, Olesva, Szatmár vm. küldendők.

Tarpai református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Javadalom: lakás, kert természetben, 45 q búza, 2 szekér széna, 6 öl tűzifa, 1 drb. legeltetési jog. Értékegység 51. Államsegély. Kántori teendőkért díjazás államtól, temetési stóla. Kötelessége: reábizott két osztály tanítása, kántori teendők végzése kéthetenként, énekkar vezetése, belmissziói munkákban részvétel. Pályázati határidő: 1944 február 16. Iratok Református Lelkészi Hivatal, Tarpa, Bereg vm. címre küldendők válaszbélyeggel. Állás, választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

TARTALOM:

Dr. Sípos István: A tiszántúli egyházkerület felosztása Krónika — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetmények — Hirdetések

KISS FERENC

Telef.: 384-447.

ötvöstanár, ref. presbiter

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesorai és keresztelési edények, nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserélek. Aranyozok, ezüstözök.

DR. ERDŐS JÓZSEF:

„HEIDELBERGI KÁTÉ“ 12. kiadása
ÚJBÓL KAPHATÓ. Ára: 60 fillér

DR. ERDŐS KÁROLY:

„AZ ÉN VALLÁSOM“ 6. bővített kiadása
MEGJELENT. Ára: 1— pengő

MEGRENDELHETŐ:

Méliusz

KÖNYVKERESKEDÉSBEN

Debrecen, Ferenc József-út 26.

MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK
DEBRECENI FIÓKJA

Piac-utca 45—47. Telefon: 14-96, 23-70, 23-71.

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen

Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával:

betétek elhelyezése kölcsönök fel- és átírása
értékpapírok vétele és eladása.

REFORMÁTUS
PAPI
PALÁST
ÉS SÜVEG
KÉSZÍTÉSE
ELSŐRENDŰ
KIVITELBEN
FÉNYES
ILONA
RIMASZOMBAT